

MIRNA STRAŽA

GLASNIK OBMEJNIH SLOVENCEV

44. šte.

Gornja Radgona, dne 4. novembra 1921.

III. leto.

Cirkus Habsburg in SHS.

Zastor je padel. Končan je par dejanj. Med predstavo smo se kot občinstvo parkrat začudili, tuptam zgrozili in prav mnogo smejali, ploskali pa smo — kulisam... Na odru zgodovine je nastopilo nekaj blaznežev, harlekinov, dvornih norcev s takozvano „modro“ krvjo. Pa tudi resni ljudje so bili zmes. Prav posebno se odlikuje glavna junakinja tragikomedije, boljša polovica „Apostolskega Veličanstva“ — v pokoju, gospa Cita Parmška, jako energična ženska, ki je razumela v najkritičnejših momentih uveljaviti svoj mogočni vpliv na svojem zalkoholiziranem soprogu, Karlu. To „veličanstvo v izgnanstvu“, kar ne more verjeti, da nima v Evropi ničesar za govoriti in se blazno zaletava v kulise naše pozornice. Kulise se lomijo, ljudje se smejijo, nekateri se jezijo in nekateri celo menijo, da taka igra sploh ne spada na oder. Da pa to blazno početje ne bi uničilo živcev občinstva, je pridejano komediji mnogo smešnosti. Najiskrenejša smešnost je ta, kako dokazuje visokorodna Cita Parmška, da ni izgnana iz dežele njenega hrepenenja, da je izvoljenka madžarskega in avstrijskega naroda, katerega najpobožnejša želja je, da se vrnete, četudi v eroplanu... Celo igro pa preveva resna megla: Radi teh par blazno-smešnih prizorov in dejanj je ogrožen — evropski mir. To je površen opis igre. Med mnogim govoričenjem nastopajo svetovalci iz vrst naroda in menijo, čemu toliko prelivanja za degenerirano (pokvarjeno) kri Habsburgovcev. Eden je rekel markantno: *Ali so Habsburgovci vredni kosti enega jugoslovanskega regruta?!* — Odgovarja mu resen možakar: Habsburgovci ne, niti jugoslovanske krogle ali bombe, ali *evropski mir je vreden naših žrtev*. Eni mu pritrjujejo, eni ne, tretji ploskajo od navdušenja, ker vedo, da bodo ostali doma in čuvali „dom in babo, ker — niso za drugo rabo“. Vredni ali nevredni, to je težek problem za nas, ki smo vchali smodnik in krvaveli za i da se nas danes zapostavlja povsod.

Mi se pridružujemo onim, ki z ljubeznijo do dela in kulture pridigujejo: Vojno vojni! Vendar, če vse nič ne pomaga, se moramo udati onemu železnemu klasičnemu pravilu: Si vis pacem, para bellum (Če hočeš mir, pripravi vojno t. j. mobiliziraj!)

Naše stališče pri tem? Dovolj jasno smo ga očrtali v zadnjem uvodniku, ko smo izjavili, da izven mej Jugoslavije ni za nas obstoja. Kljub tendencioznim sumničanjem o naši nezanesljivosti, kljub takozvanemu demokratskemu denuncijanstvu (ovaduštvu) smo z dušo in telesom Jugoslovani, tudi v najopasnejših trenutkih. O tem ne bomo izgubljali besed. — To je opazka tako mimogrede; ogledati si hočemo cirkus Habsburg in njegove posledice za našo zemljo, označeno s kemično formulo SHS.

Karl Habsburg stoji pod močnim vplivom energične gospe Cite Parmške, ki ne pozna nobene šale. Kakor pri prvi pustolovščini, tako je pokazal zlasti pri zadnji, da ima močno voljo, postati zopet cesar ali vsaj kralj. Velika ententa, ki ima zelo čudno politiko, bi morala po zadnji predstavi imenovanega cirkusa preprečiti vsako ponovno predstavo. Ker pa je gospod Habsburg, „Ehrenmann“, je dal *častno besedo*, da ne bo ubežal. Manj dogenerirani Švicarji so verjeli „častni“ besedi visokega dostojanstvenika in lepega dne je s tujim imenom sfrčal v eroplanu s svojo boljšo polovico na — mesto svojega hrepenenja in razočaranja. Povratek, o katerem se je toliko neusmiljenih načrtov zmazalo in toliko črnila polilo, se je ponovil. Kako bi se tudi ne? Mož, pravzaprav pravi zločinec in krivec svetovnega zla — je užival popolno svobodo in morda celo še varstvo entente. Drugače si ni mogoče misliti, kako mu je bilo mogoče brez kontrole in sumljivosti odleteti...

Ententa in sicer takozvana velika ententa si je menda mislila, da zadostuje njen svetovni sloves. Vsa njena politika je pa stremela za tem in še vedno stremi, da drži nas Slovane v šahu. Posebno naša uboga država, ki je nastala komaj pred tremi leti. Komaj se je začelo radikalno

notranje urejevanje in čiščenje, že imamo vse mogoče stvari in krivice na vratu. Detajlno smo o njih že govorili. Vzemimo pa danes Albance. V njih četah so italjanski oficirji, topovi so laški, pomoč laška in istočasno prifrči cirkusdirektor Karl Habsburg, za katerega bivališče se toplo zavzema Italija, članica velike entente, ali bolje bi bilo — „zavratnosti“. — Tako nam je ta cirkus zblačil naše vedro nebo, še prav posebno, ker ima kot Habsburgovec mnogo privrženecv tako v Avstriji, kakor na Madžarskem. Nevarnost je nastala, kakor sem uvodoma naznačil za evropski mir. In to je važno. Naša jugoslovanska železna pest naj odloči, ali bomo imeli enkrat mir ali ne *pred pustolovščinami degeneriranih veličanstev in puhlih naslovov*. — Predpogoj za ta mir je močan in širok koridor do bratske Češkoslovaške republike. Ta koridor je nam potreben kot steber močni stavbi. — Sedaj ima mala ententa (Jugoslavija, Čehoslovaška in Rumunija) nalogo, da izvrši načrte od aprila 1921. — Vzajemnost bo podrla vse šotore cirkusa Habsburg in Slovanstvo bo govorilo!

Kako si gotovi ljudje predstavljajo „red“ v državi.

Pred menoj je stara številka demokratskega, torej vladnega lista „Riječ“ od 4. oktobra. V prostem prevodu stoji tem dobesedno sledeče:

„Radi zboljšanja naše valute je potrebno, da država čimbolj zmanjša potrebo tujega blaga, t. j. da čimbolj zmanjša nakupe v inozemstvu in da tam kupuje samo tisto blago, ki ga doma ne more kupiti. Treba je, da se naša industrija čimbolj zaposli za državne dobave. Razen državnih dobav potom ofertnih licitacij, ki gredo neopravičeno v inozemstvo, je tudi mnogo takih, ki se vrše brez licitacij, potom posebnih komisij. Takih komisij, ki vrše nakupe v inozemstvu, je vsak čas polno, ne da bi vedeli zanje. Herman Wendel, znani socialno-demokratski publicist iz

R.B.

Otroci.

(Pesem v prozi.)

Stopal sem v pomladno jutro ob obali Mure in iskal utelesenje svojih misli, ki so blodile kakor nemirne večje ob plamenu svetle luči... Jutranja zarja je sipala svoje zlato in bisere v božji svet, dramila vijole in drugo cvetje k jutranji molitvi.

Zar mladega dneva je postajal silnejši — kakor mlad junak — in zemlja je bila kakor mlada nevesta: trudna je ležala in se sunkoma dramila iz sna.

Vzdrami me glas mladega pastirčka. Kako zvonk je in čist, kakor pristno srebro. Prerezal je kakor zlat in oster nožič pesem mladega jutra in se splazil v mojo dušo.

Obstal sem, kakor okamenel: Misel me je prižela na zemljo kakor polip. Tam za vrbjem onkraj travnika, v senci temnih borov in hojk je sanjala s slamo krita kočica. Pred njo je igralo petero dece.

Za — me je umrl čas lepote pomladnega jutra, blesk zlata in srebra in biserov v cvetovih. Zadivil sem se v pesem otrok, kakor v davno hrepenenje, ki se nikdar ne povrne. Videl sem tisoče in tisoče bornih nizkih sobic, revnih domov — in nad njimi so visela, kakor purpurne

korale na zlati niti nabrana srca ljubečih mater... Pod njimi pa se je igrala deca, prepevala, vriskala in ni videla purpurnih kapljic, ki so (— za njih angeljska očesa nevidno) — padale na zemljo... deca je videla, vznikat iz zemlje bujno pestre cvetke, ki so vsklile iz srčne krvi ljubečih mamic... Pa otroci so trgali cvetje in delali vence in ko so dovršili igro, niso znali, da so trgali skrite solzice kapljice srčne krvi svojih mater, solzice, spočete v radosti čisti in srebrni, nerazodeti otrokovi duši.

Sedel sem na štor ob gozdu in potopil svoje misli v cvet bele cvetke pred menoj. Obkrožal me je srebrni smeh vaške dece in takrat sem našel iskano utelesenje svojih misli.

Tu na obrežju Mure za onini obronkom se shaja deca k igri. Koliko globokosti je v študiju posameznih kretenj! Vidi se, da nečesa pričakujejo — na ročicah se vidi, na treslajih kodrolasih glav. Po zeleni Muri drsi čoln. Nisem ga še videl na gladini reke, ampak v dečji razigrani napetosti; opazil sem, kako si je mala deklica zasenčila očesa z desnico, z levico pa se je graciozno uprla ob bok... Druge so sedle z dečki. Šopek cvetja. Vse tako ljubko in nežno in bogato poezije in lepote. Eno devče z drobno slamko v ustih — pa je tako sladko —; ozrlo se je nekam v daljavo, ko bi smel biti — truden popotnik — spremljevalec njenih neoskrujenih misli!

Zdi se mi, da so vse moje besede in pesmi tako mrtve v primeri s poezijo, ki obkrožava deco in spremlja vsak gib njene kretnje. Kaj so moji anapesti, jambi in troheji proti ljubkemu stopicanju malih deklic po rečnem produ?... Vsak gib je kakor pestra slika tisočih neizraznih misli, vsak tresljaj in kretnja igrajočih se otrok je očarljiv roman v vsem, kar se krog nas presnavlja — roman s čudovitimi, nedoumljivi prehodi in nežnimi barvami. — Mala plavalaska me je opazila, pa je pomenljivo pripomnila črnookemu sosedu najbrž nekaj o meni. Prepričan sem, da ni bila zla misel, ne hudoben naklep, ne zavratnost, nič hudobnega —. Ko sta se ločili glavici, kakor od vetra za hip strnjeni cvetovi, sta odplesala vsak na svojo stran v ritmu, kakoršnega še ni izumil noben pesnik. — Žal da še nismo osrečeni z umetnostjo, ki bi vezala slučajnosti, prehode, igro položajev v eno harmonično celoto. Koliko tvarine bi to bilo! — Zamislil sem se v večer, ki se mi nikdar ne povrne. Poslušal sem koncert z žejno dušo, ki hrepeni po lepoti in poeziji, kakor jelen po studenčnici, kakor jetnik po žarku božjega solnca. Pričakoval sem, da se usuje dež glasov na žejno dušo, ki je pričakovala kakor v skrivnem razodetju — novih zvokov, arij, melodij. Duša se zviija kakor posamezne figure, se sklanja, umira, zbobni, sfrči in mirno stopa, kakor posamezne zvočne figure. Ko je simfonija odigrana,

Nemčije, je nedavno izjavil, da se v Nemčiji nahaja 20 jugoslovanskih komisij, ki kupujejo blago za državo. Kakšne so te komisije, kaj kupujejo in za koga, koliko časa so že v inozemstvu in koliko veljajo, nihče ne ve. Nedavno se je po listih razširila vest, da se za inozemstvo pripravlja vojaška komisija, ki bo kupila raznega materiala za 165 milijonov dinarjev. Mnogi se še spominjajo naročila sedanjih poštinih znamk v Zedinjenih državah. Tudi te znamke je prevzela posebna komisija treh ali štirih članov. Tako podpira država tujce in tako odhaja mnogo naročil v inozemstvo, dasi bi se mogla doma ugodneje izvršiti. Lani je odšla v Nemčijo brez licitacije nabava 50 tisoč železnih postelj za vojsko, da si bi jih mogli izdelati doma. Pred kakim pol letom je razpisala uprava monopola licitacijo za nabavo cigaretnega papirja. Prijavili so se Francozi in mislili, da so brez tekmeca. Med tem se je na njihovo žalost in čudo monopolske uprave pojavila tudi domača tovarna papirja na Sušaku, ki je za 50% cenejša. Značilno je, da je bila licitacija odgodena, da so Francozi istotako znižali cene za kakih 50% in da stvar še danes ni popolnoma rešena. Pri urejevanju starega in novega kraljevega dvora je konkurirala tudi domača tvrdka Bothe in Ehrmann, ki je bila cenejša od Francozov ter je izdelala načrte v splošno zadovoljnost. Kljub temu ni dobila niti ene dobave, temveč je vse dobila tuja industrija.

Železolivarna v Ravnah v Sloveniji (Guštanj) izdeluje granate od 7.5 do 38 cm. Dasi je morala vsled neugodnih razmer zmanjšati obrat, tako, da je zaposlenih mesto 1000 samo 250 delavcev, ni ta tovarna dobila niti enega naročila, ker so vsa oddana v inozemstvu in se plačajo v frankih. Ista tovarna mora izdelovati odbijačev za vagona več, kakor jih potrebujemo. Država pa naročuje odbijače v Vitkovicah in drugod ter zanemarja domačo tovarno. Dosedaj je ta tovarna prejela edino naročilo za pol vagona odbijačev.

Posebno mnogo se greši pri vojnem ministrstvu, ki skoro vse nabave izvršuje v inozemstvu. Tako je lani naročila iz Italije velike količine obuval, ki so se izkazala kot zelo slaba in draga, dasi bi se mogla dobiti doma cenejša in boljša. Podobno je z nabavo odej za pokrivanje, ki so bile istotako naročene iz Italije. Teh nekaj slučajev dokazuje, da odhaja na stotine milijonov dinarjev brez potrebe v inozemstvo. Te nabave so silno drage, ker kupuje država za najvišji tečaj tujo valuto,

ne ostane nič od nje v nas. Le tupatam, kaka arija, melodija ali osamljen akord — brez ritmičnih prehodov in zibanja — nam ostane v duši, vse drugo izgine kakor svetlozračni mehurčki v zraku. — Ta koncert mi je zapel dušo z vsemi zvočnimi niansami in akordi, ko sem gledal brezskrbno se igrajočo dečico na produ Murine obali.

V čudovito in nedvomno modro sestavljeni igri stvarstva je tako čudovito kraljestvo izven umetnosti, one umetnosti, ki obravnava stvarino brez naslova, prehodov, dejanj. To je nedoumno križišče vseh umetnosti — kakor v kip vklesan božji dih.

Slikarstvo samo na sebi je velika revščina. Kaj nam nudi? Mar sliko pomladnih barv, zlato poletja ali lepoto jeseni, ki prehaja v liniji od 6 — 12 barv? Mogoče, v medlem odsevu, ali kje so barve ljubezni, spočetja, rojstva, mladosti, obetanja, prevare, nade, poroke, življenja, umiranja, smrti...?!

Dvignil sem glavo in pogledal naravnost pred se... O deca, li veste, kod blodi moja nemirna misel kot splešeni netopir v mrzlo jesensko noč?!... — Skupaj so zbrani vsi otroci in imajo važen pomenek o igrah, čolnih, domovih, hišicah iz peska, o ladjah, o vojni, o marsičem za nas nedoumljivem.

Ko sem šel mimo njih me je modrooka plavalaska pogledala tako globoko, da sem se zbal — da ni morda v gubah mojega lica čitala razodetja brez besed...

komisije veljajo mnogo denarja, razen tega pa podražujejo ceno blaga — velike provizije, ki se priračunavajo k ceni. Primanjkljaj na davku, ki bi ga plačale domače tvrdke državi, ako bi dobile nabavo, je istotako velik. S tem sistemom je treba prenehati ter pri državnih nabavah uvesti najstrožjo ekonomijo, posebno pa do skrajnih mej zmanjšati nabave v inozemstvu.

Tako piše torej *demokratski list* in upamo, da nam nikdo ne bo očital protidržavnosti, če citiramo glasilo vladne stranke. Tudi mi smo pisali, pa smo morali umakniti resnico na ljubo korupciji. Ker so se pa zdaj gospodje *demokrati* („demos“ pomeni v grškem jeziku „ljudstvo“) začeli kregati z radikalci, kdo več od države zasluži t. j. kdo vleče več milijonov provizije za pohajkovanje po svetu in na račun kmečkih in delavskih žuljev in davkoplačevalcev v obče se pokazujejo ti prepiri v čudni luči. Seveda fini nosovi takozvanih radikalnih politikov slutijo padeč sedanjega režima, pa se pripravljajo na volitve. Ljudstvo! Odpri oči sedaj in sodi svoje izkoriščevalce na dan sodbe — novih volitev!

Politične vesti

Vrnitev Njeg. Veličanstva kralja

in g. minist. predsednika Pašića v nervozno razpoloženo domovino ne bo spremenila napetega političnega položaja. V Ljubljani se je pridružil kralju naš pokrajinski namestnik minister Ivan Hribar, kateremu je izročil kralj iskrene pozdrave za vse Slovence. — V Zagrebu so ga sprejeli višji civilni in vojaški dostojanstveniki. Zdravstveno stanje našega kralja je po uradnih poročilih povsem zadovoljivo.

Razkralj Karl Habsburg

je še vedno na Madžarskem. Kakor je sporočil nekemu laškemu časnika, upa trdno na zasedbo prestola. Osobito se raduje, da ima Madžare za seboj in da ima bojda na Hrvaškem precej privržencev. (Na bivše slovenske štajercijance je pozabil, sicer bi bilo njegovo veselje mnogo večje.)

Glede posledic

Karlove pustolovčine ni posebnih poročil, ali eno je lahko gotovo, da bomo stroške mobilizacije nosili zopet sami; imamo namreč itak premalo bremen in davkov. Zopet en dokument naše politične nezrelosti. — Velika antanta je proti oboroženemu nastopu od strani Čehoslovaške in Jugoslavije. — Izredna poteza bo, ako se bo dovolila razorožitev Madžarske pod nadzorstvom Male entente. Afera je povzročila mnogo prahu, besed in — stroškov. — Naša vlada bi se morala pokazati kot energična zaščitnica miru in zahtevati, ker ogrožuje prisotnost Habsburgovca evropski mir, da se on od strani prej, predno pade en jugoslovanski vojak. Izgleda, kakor da imamo preveč ljudi in da že 50 let nismo imeli vojne, če ne najdemo drugega načina, da se ohrani evropski mir — kakor morilno orožje. Mala ententa bi se morala upreti na Veliko entento z energičnimi zahtevami 1. Da se izžene Habsburgovec na kak otok v Atlantskem oceanu. 2. Da se brez odloga izvršijo vse pogodbe, posebno trianonska in revidirajo one pogodbe, kjer so Madžari ali Avstrijci dosegli ugodnosti. 3. Da se izvrši v najkrajšem času razorožitev Madžarske. 4. Da se kaznujejo vsi krivci prevrata in sosvetovalci Karla Habsburga. 5. Stroški mobilizacije, ki je bila za osiguranje mej potrebna, nosi Madžarska. 6. Vsi oni odpadniki, ki delujejo v Avstriji in na Madžarskem proti nam in naši državi naj se brez odloga izroče naši državi. Taki energični koraki, katere pa bi morala podpirati Velika antanta bi mogoče ugodno vplivali na ohranitev evropskega miru.

Na Albanski meji

se vršijo boji med našimi in albanskimi četami.

Mobilizacija,

o kateri se je toliko govorilo in razglašalo, je sklenjena brez parlamenta in kralja — od kapitalistične vlade. Razglašena še ni popolna mobilizacija, delna je pa že izvedena in so meje zasedene.

Tedenske novice

Surovost in pijančevanje se je razpaslo med našim dobrim ljudstvom. Nič nimamo proti temu, če Slovenec pije, saj pridela dobro kapljico, na katero je lahko ponosen, ali imeti je treba mero povsod. Vsa poštena javnost naj sklene vojskovati se proti nezmernosti v uživanju alkoholnih pijač. Vsak mora vedeti, koliko prenese. S pijanci iz navade moramo imeti usmiljenje in jih skušati odvrčati od nesmiselnega pijančevanja, ki izpodkopa posamezniku in ljudstvu blagostanje in zdravje. Napačno je mnenje, da bi se dalo odpraviti zavživanje alkoholnih pijač, vžlasti v teh krajih, kjer je vino glavni pridelek, gledati pa moramo, da se ta zlahtna kapljica ne oskrinja v pretepih, pobojih, nasilstvih. Številni dopisi od vseh krajev nam svedočijo o tem. Bodimo narod poštenjakov in skušajmo s svojim vplivom in vnetim, poživiljenim društvenim življenjem odpraviti pijančevanje iz navade in surovost v obnašanju s soljudmi!

Pa bi človek ne kritiziral? V ožjem obmejnem prometu imamo mi neverjetne spremembe in nerazumne novotarije, ki so v stanu osmešiti našo upravo pred vsakim količkaj kultiviranim in civiliziranim človekom. Ni dolgo tega, ko so se naše oblasti naravnost igrale s takozvano črno listo in odkar so Nemci zasedli Radgono (26. VII. 1920) smo imeli sledeče spremembe: Prve legitimacije je smelo izpolniti županstvo in ni bilo treba fotografij. Zatem so prišle fotografije; medtem pa smo imeli tranzitni promet po železnici, za kar je veljal najpriprostejši dokaz za pripadnost v jugoslov. državljanstvo. Vsled odkritih „zlorab“ starega sistema (seveda „samo“ od strani pasantov!) so se uvedle kontrolirane propustnice, katere je smel podpisovati edino gospod polit. komisar Dr. Levičnik. Podpisoval pa je tudi — gospod Ploj in naenkrat je prišel gospod Karabajič in prevzel delikatno nalogo podpisovanja „prolaznic“, dokler ni prevzela istih carina, ki ima sama na sebi ogromno delo. Pri carini je podpisoval legitimacije energični gospod Berložnik in naenkrat hiso priznali njegovega podpis in dali „pravo podpis“ činovniku g. Steinlu, da podpisuje za g. upravnika carinarne. Ko je tudi ta podpisoval, se je gospod obmejni polic. komisar izmislil, da mora on vidirati te izkaznice — menda raditega, ker mu je bilo dolgčas s celim štabom —. No in sedaj mora imeti vsak, ki ima tudi nujne opravke — kam? V Ljutomer... Ubogi Wranglovci in ostali nepismeni graničarji! Komaj so se naučili na zelenobarne propustnice in okroglo štampljko ter vizum gospoda železniškega komisarja — že morajo paziti na rdeče knjige s takim in takim pečatom. Povejte vsi, ki to preštudirate in čitate, ali ni to neizmerno smešno in navsezadnje neumnootročje? Poglejte Nemce! Ene in iste legitimacije od začetka za vedno. In kako funkcionira njih carinsko- in obmejno-kontrolno delo! — In potem še eno: Zakaj se naše oblasti, če že hočejo postati slavne s šikaniranjem svojih državljanov in uradnikov, ki imajo polne roke dela — ne pobrigajo, da dobimo napr. zemljiškoknjizne podatke na našo stran. Več Slovencev je radi krivične razmejnitve — zainteresirano onstran in narobe Slovenci pod Avstrijo — tostran. Vsem, ki mislijo z možgani in ne s peto: Kako imenujete take razmere?

Francози se nočejo ženiti. Kakor je posneti iz francoskih listov, je francoska v velikih skrbih za to, ker nazaduje število otrok. Neposredni naravni vzrok temu je, ker se Francozi nočejo ženiti. Naravna posledica tega pojava je, da mora tak narod plemensko izginiti. Kako si pomaga francoska vlada? Razpisala je nagrade za velike družine: Tako dobi družina od 9 ali več oseb do približno pol milijona kron nagrade. Pa tudi to ni dosti pomagalo. Sedaj si je izmislila Francija, da ne podeli uradniku, ki se do svojega 25. leta ni oženil, nobene službe. Nasprotno pa že oženjeni uradniki dobivajo znatno večje doklade in večje pokojnine, če imajo otroke. Pa tudi vojaško dolžnost so za neoženjene raztegnili na dvojno dobo normalne dolžnosti. Takih in se več sličnih sredstev se poslužuje država, ki ob sklepanju statistike o rojstvu in smrti svojih državljanov vidi pretečo nevarnost. Vsa ta sredstva ne izdajo dosti. Francoski krščanski listi so mnenja, da je temu pojavu kriva pokvarjenost, ki je zajela ogromno število moških in žensk, ki ne marajo za družino, otroke in urejeno življenje. Listi resno svare in uče, naj se vzgledujejo v krščanstvo in naj poglobijo svojo vero. Kakor za Francoze, to velja tudi za druge narode. Naša država bo menda zopet prepozno prišla na to, da pospeši razvoj zdravih družin z modernimi socijalnimi zakoni in uredbami.

Prikrojevalni tečaj za krojače-invalidi. Ker namerava urad za pospeševanje obrti prirediti prikrojevalni tečaj za krojače-invalidi, se pozivajo vsi invalidi-krojači, ki bi se želeli udeležiti tega tečaja, da nemudoma vložijo tozadevne prošnje na Pokrajinsko upravo za Slovenijo, oddelek za socialno skrbstvo, invalidski odsek, v Ljubljani, najdalje do 29. oktobra t. l. Vsi invalidi, ki bi bili sprejeti v ta tečaj in so siromašni, kar naj dokažejo s spričevalom od občine, bodo za čas tega tečaja v oskrbi invalidskega doma v Ljubljani. (Kljub temu, da je priglasni rok pri kraju, priobčujemo to notico s pripombo, da smo dobili isto 28. oktobra popoldne. Akt opr. št. III. 18840/21 Pokrajinske uprave za Slovenijo, oddelek za soc. skrbstvo je datiran z Ljubljana 21. 10. 21. Odposlan je bil gotovo pozneje in opozarjamo oblast, da v takih zadevah, ki so socialnovožnega pomena, obvešča časopisje pravočasno. To zahteva čut človekoljubja, Uredn.)

O razmejitvi. (Dopis iz Prekmurja.) V zvezi s poročili iz Prekmurja, katere ste priobčili v zadnji številki, vam poročamo sledeče: Po zaslišanju vseh jugoslovanskih in madžarskih obmejnih občin na licu mesta od kraja Toke (mejišče Jugoslavije, Austrije in Madžarske) do Pivnice (Pinsza) pri izlivu potoka Lendave v Muro — je zaslišala razmejitvena komisija iz Varaždana po 3 zastopnike 7 večjih občin iz Prekmurja. Dne 15. prošlega meseca so se javile občine: Murska Sobota, Petrovci, Križevci (v Prekmurju), Belatinci in Hotiza, dne 17. X. pa po 3 zastopniki iz Turnišče in Dobrovnika. — Ta dan je bil pozvan k komisiji tudi ravnatelj komisije za gradnjo železnice Murska Sobota—Ormož, g. inženjer Kavčič, ki je izvestil komisijo, da je železnica že trasirana. Določeni so tudi kolodvori in sicer: Murska Sobota, Doležovje ob Muri, Veržej, pri Krapju, Ljutomer—Ormož, kjer se mora zgraditi nov kolodvor. Na ta način bo imela Slovenija v kratkem času direktno zvezo s Prekmurjem. Kdaj se bo začelo razgraničenje med Medjimurjem in Madžarsko (od mesta Szentmiklosz do izliva Mure v Dravo) še ni definitivno določeno.

Jugoslovanski gasilec.

Igralci gornjeradgonskega gasilnega društva priredijo v prid gasilnih društev Šratovci-Mele in Hrastje-Mota dne 6. nov. 1921 v Radincih igro „Samo gasilca hoče“ in pa burko „Krcmar pri zvitem rogu.“ Prijatelji gasilcev udeležite se prireditve polnoštevilno.

Dopisi

Vsem našim prijateljem!

V prihodnji številki, katero bomo posvetili pomenu poštenega krščanskega časopisja za kulturni razvoj našega ljudstva, vzlasti obmejnega, izide poziv vsem pravim rodoljubom iz Murskega polja in Slovenskih goric, da naš list kar najbolj razširijo. Posameznim smo poslali osebne pozive in že danes opozarjamo, da se vsak prijatelj pravične politike zavzame za razširjenje našega lista, ki ne želi ostati samo krajevno glasilo, ampak hoče svoj delokrog razširiti na ostalo Slovenijo, ki bo tedensko dobivala najzanesljivejše vesti od severne državne meje. — Domače gg. obrtnike in trgovce pa opozarjamo na to, da je oglaševanje v „Murski Straži“ po izkušnji tekočega leta imelo velike uspehe.

Torej na delo za pošteno časopisje!

† **Celjski opat Fr. Ogradi.** V soboto dne 29. oktobra je umrl občespoštovan in priljubljen celjski opat g. Franc Ogradi. Bil je vzoren duhovnik, smatral je duhovniški poklic kot velik dar božji, kateri nalaga težke in odgovornosti polne dolžnosti. Te svoje dolžnosti je opravljal z občudovanjem vredno vnemo in stanovitnostjo do zadnjega. Vzoren kot duhovnik je bil rajni opat Ogradi tudi vzoren kot slovenski rodoljub. Nikdar ni zlasti pri nobeni volitvi ni za-

pustil svojega slovenskega ljudstva, najsi je zagrizeno vsenemštvo še tako divjalo in ga napadalo. Bil je v stiku s priprostim ljudstvom, kakor s takratno slovensko inteligenco ter si je pridobil s svojim mirnim in odločnim narodnim čustvovanjem obče spoštovanje. Pokojnik je bil tudi eden onih velikih dobrotnikov našega dijaštva ter kot tak tudi dolgoleten član mestnega in okr. šolskega sveta celjske okolice. Občespoštovani 85-letni starček je umrl sredi svojega dela, naj mu bo zato Bog milostljiv plačnik! N. v m. p.!

Poročil se je dne 30. oktobra v Mariboru g. Fran Voršič z gdč. Ido Lončarjevo. Novoporočencema naše najiskrenejše čestitke.

Gornja Radgona. Tukajšnji tel. odsek Orel priredi v nedeljo, dne 13. t. m. ob 1/2 4 uri popoldne gledališko predstavo „kakoršen gospod, tak sluga“ (burka) s srečolovom, petjem in tamburanjem. Somišljeniki in prijatelji iskreno vabljeni. Cene prostorom so razvidne iz vabil. Predprodaja vstopnic v trgovini Panonija in v Posojilnici.

Gornja Radgona: Vse prijatelje in somišljenike v trgu in na deželi prosimo, da nam pri pobiranju darov za srečolov tukajšnjega Orla gredo na roko! Bog živi!

Sv. Jurij ob Šč. Davčna oblast v Ljutomeru menda sama hoče izravnati deficit v državnem proračunu. Evo vam en slučaj njenega odušstva: Pri Sv. Jurju vb Ščavnici je trgovec Perger, ki ima majhno posestvo, slabo obiskano gostilno in majhno mešano trgovino brez manufakture, dolga pa 60.000 K. In od tega malega zadolžnega obrtnika zahteva ljutomerska davčna oblast 240.000 (beri: dvestoštiridesettisoč) kron davka! Ali ni to nezaslišano odušstvo?! Ako naj g. Perger plača to vsoto, potem mora prodati hišo in posestvo in iti beračit. Vprašamo slavno davkarijo: kakšen dobiček bo imela država od tega, če na ta način uničuje davkoplachevalce? Ona ubija molzno kravo, katero doji. Če predpišete davkoplachevalcu pravičen davek, ki ga res lahko zmaga, vam ga bode plačeval leta in leta, ako pa hočete imeti naenkrat vse, kar davkoplachevalec sploh ima, ali mislite, da vam bodo prihodnja leta berači plačevali davke? 240.000 K to je davek za veletrgovca ali fabrikanta, ne pa za branjevca. Kako vnebojpijoče krivičen je gornji slučaj, vidimo najlepše, če primerjamo to, kar se zahteva od g. Pergerja, s tem, kar se zahteva od drugih obrtnikov pri Sv. Jurju ob Šč. Od nekega trgovca z manufakture zahtevajo 38.000 K, od nekega drugega trgovca z lepimi vinogradi samo 5000 K, od nekega mesarja z dobro obiskano gostilno 17.000 K itd. Od g. Pergerja pa kar 240.000! — Gospodje pri davkariji, kako vendar se morete vi zanesti na take gorostasne podatke svojih zaupnikov? Ali ste res tako slepi, da ne vidite, da jih je narekovala ne objektivna pravičnost, ampak konkurenčni boj ali pa strankarska strast? Pošljite vendar komisijo, da se na licu mesta prepriča o davčni moči prizadetega! G. Perger je napravil že nešteto rekurzov. Toda mesto odgovora mu pošiljajo vedno le nove tirjatve in grožnje. Gospodje, ali ste se že tako navzeli balkanskih manir, da mislite, da vam na rekurze sploh ni treba več odgovarjati? Toda g. Perger je bojda klerikalec, zato naj plača! A tako! Vi torej hočete strankarski boj zanesti tudi na davkarije? Dobro, tudi prav! Toda zaupniki davkarij, zapomnite si, kolo sreče se obrača. Sedaj pritiskate vi druge, pa bo prišel čas, ko bodo drugi pritiskali vas. Kakor posojujete, tako se vam bo vračalo. — Tako dopisnik. Mi pa dostavljamo: Takih pritožb je bilo dosedaj že precejšnje število. Vendar tako kričečega slučaja krivice ni bilo. Kot pametni državljani vemo, da morajo davki biti in tudi ne godrnjamo, ker vemo, da država potrebuje ne samo posojil, temveč davkov za tekoče potrebe, protestiramo pa najodločneje, da bi se strankarstvo zaneslo v državno upravo. Pre-skrbeli bomo, da se ambiciozni gospodje nad-demokrati, ki uganjajo tako kričečo krivico razkrinkajo pred javnostjo. Če boste delali tako naprej, pričakujte Red Sv. Save od ljudstva, katero vas redi in plačuje, od ljudstva, katero izžemate! Obliko odlikovanja si lahko mislite!

Boreci pri Sv. Križu. 15. oktobra smo pokopali, pristno kmečko korenino 79 l. starega Andreja Gala, očeta župnika Ludvika, davčnega upravitelja Franca in uradnika dohodninske kontrole Mihaela. Vse svoje sinove je dal pokojni šolat. Do zadnjega tedna je opravljal še težko kovaško obrt. Bil je izkušen in moder mož. N. v m. p. — Anton Štuhec je hotel z bencinom

osnažiti sod. Vllil pa je preveč bencina v sod ter ga je povrh še zadela. Hlapec je slutil nesrečo, sod je razletel ter je gospodarja, ki ni moral o pravem času soda izpustiti iz rok, hudo razmesaril. V radgonski bolnici so mu odvzeli desno nogo, levo nogo ter obe roki so še k sreči rešili. Previdnost je pač povsod, posebno še pri tako kočljivi reči na mestu!

Fantje, pamet! Množijo se slučajji pobojev in krvavih tepežev ter raznih drugih nasilnosti. Sv. Anton, Sv. Andraž, Podvinci itd. pričajo, kam zapelje mladega človeka vroča kri, če jo neti še z letošnjim izredno močnim vinom. Ali ni škoda mladih življenj, ki bi lahko plodonosneje preskusile svoje sile na drugih poljih? Zgodilo se je v nedeljo, 16. oktobra v kraju s številnim orožnistvom, da je godba cvilila na plesu do štirih zbranih gostov in poprosijo za prispevke za svoj prapor. Uslišani so bili. 152 K je prišlo v orlovski sklad: Bog živi darežljive podpornike in obudi obilo posnemovalcev!

Kraljevci. Pokanje topičev je naznanjalo daleč na okrog, da obhajajo Kraljevčani slavnost blagoslavljanja kapele in Domanjkovega križa. To priliko so porabili Orli, da potrkajo na dobra srca zbranih gostov in poprosijo za prispevke za svoj prapor. Uslišani so bili. 152 K je prišlo v orlovski sklad: Bog živi darežljive podpornike in obudi obilo posnemovalcev!

Ljutomer. Naša Čitalnica in Slov. pevsko društvo priredita v nedeljo, dne 13. novembra v dvorani g. Stermana zabavni večer s koncertom, srečolovom itd. Nastopi moški, meš. in ženski zbor, solopetje (kuplet) ter salonski orkester. Natančnejši spored prihodnjič. Odbora vabita na obilno udeležbo.

Ljutomer. Tukaj je umrla 29. oktobra gospa Roza dr. Rožičeva, soproga b. zdravnika v 79. letu svoje starosti. Naj v miru počiva! — Kakor se čuje, bodo naše ulice in ceste (tudi stranske), zopet dobile električne žarnice. Prosimo prav kmalu, ker se nam bližajo dolge in temne noči. — Schneiderjevo hišo je kupila gospa dr. Vardova, Jandlovo vilo pa gospa M. Ritonja. — V naši okolici še nosi mnogo moškova nemške klobuke, t. j. s svetlozelenimi traki. Tudi se vidi v trgu mnogo otrok z „Rosseggerhlačami“ in „cipfelhavbami.“ Proč s tujo nošnjo, ki nas spominja na dneve našega tlačanstva!

Murska Sobota. Gospod Božidar Sever, takozvani steber SLS je našel za primerno svojemu značaju, da presedla v JDS. S tem se sam obsoja in kdorkoli pozna njegovo „ličnost“ se mora čuditi, zakaj je SLS-vodstvo temu gospodu toliko verjelo. O tempora!

Murska Sobota. (Dan Jugoslovanske Maticice). Podružnica Jugoslovanske Maticice v Murski Soboti priredi na „Dan Jugoslovanske Maticice“, to je ob prvi obletnici podpisa rapalske pogodbe, dne 12. novembra t. l., v vseh prostorih hotela Dobray veliko plesno zabavo združeno s srečolovom, šaljivo pošto, tekmo za lepoto (?), serpentinsko vojno itd. Vsakemu so znana nasilstva, grozodejstva, preganjanja in požigi, katerim je izpostavljeno preko pol milijona naših najzavednejših bratov in sester v kremplje italijanskega barbarstva. Ta dan pa nam ne sme biti le v žalosten spomin temveč tudi v zaupanje na boljšo bodočnost našega zaslužjenega naroda. Zato je dolžnost vsakega, kdor se čuti Jugoslovana, da s svojo udeležbo počasti to našo prvo prireditev in s tem pokaže, da zna ceniti in spoštovati svojo lastno kri, ki v obupu klone in se šibi pod bremenom nasilstev našega zavratnega soseda. One, kateri se ne morejo udeležiti te prireditve vljudno prosimo, da vpošljejo prostovoljne denarne prispevke na „Podružnico Jugoslovanske Maticice v Murski Soboti“. (Zelo odobravamo prireditev Jugoslovanske Maticice, dovoljujemo si pa opomniti, da bi se lahko veselilni program izpopolnil z drugo točko, ki več nese. Murska Sobota se naj enkrat spusti v poskus, pridobiti okoliško ljudstvo s kako tombolo, ki daje pri malih pripravih in stroških neprimerno večji dobiček za blage namene Jugoslovanske Maticice, kakor pa brezmiselna „tekma za lepoto“, ali pravzaprav za svilene kostume, ker prave ženske lepote take tekme nikdar ne dokazujejo. Prireditve priporočamo z ozirom na namen iste v narodno-obrambnem smislu. To je samo pripomba uredništva, ki toplo želi, da bi se propagandna misel Jugoslovanske Maticice razširila v vse sloje prekmurskega prebivalstva, ki se mora za to idejo pridobiti. Govoriti Prekmurcem o „laškem barbarstvu“ in trpeti madžarsko propagando, je zgrešena smernica. Pa brez zamere! Želimo prireditvi najlepši uspeh, tekmovalkam za lepoto pa, da se po tekmi ne mučijo z — zavistjo na manj „lepe“ a vendar mogoče odlikovane „lepote“.

Gospodarstvo

Važno za vsa obrtna društva in z druge. Slov. obrtno društvo v Mariboru je prejelo od zveze obrtnih zadrug na Krajskem v Ljubljani povabilo na velevažno obrtno zborovanje, katero se vrši v mestni posvetovalnici v Ljubljani, dne 6. novembra t. l., ob 9. uri z sledečim dnevnim redom: I. Več zanimivih točk o splošnem obrtniškem položaju. II. Ustanovitev zveze obrtnih društev za Slovenijo. III. Slučajnosti. Že sam dnevni red nam obrtnikom jamči, da je za obrtniški stan to zborovanje velikega pomena in da je res že zadnji čas, da se obrtništvo organizira in tako v celi Sloveniji nastopi, kar pa je tudi le takrat mogoče, če vse obrtništvo pokaže, da je edinstveno. Torej, zavedajmo se naše moči in pokažimo, da smo močni in dobro organizirani. Dolžnost je torej vseh obrtnih društev in zadrug, da zanesljivo in zagotovo odpošljejo svoje zastopnike v največjem številu na to velevažno zborovanje obrtnikov dne 6. novembra t. l. v Ljubljano.

Plug, ki orje, drobi, izravna in seje in sicer vse naenkrat so izdelali v neki Ameriški tovarni. Strokovnjaki trde, da ta najnovejši stroj v eni sami uri obdela in poseje en oral zemlje tako, da ni treba ničesar popravljati. Poleg vsega je baje konstrukcija tega motornega pluga tako enostavna, da ne daje nobenega dela in sitnosti. Seme pada sorazmerno takoj v svojo brazdo in takoj izravna z brano. Pri vsem tem pa je cena novemu izumu tako nizka, da iznaša komaj polovico stroškov za vse priprave in orodje, ki se navadno kot neobhodno potrebno uporablja za oranje in setev obsežnega polja. Jasno je, da opisanega pluga ne bodo tako hitro prenesli v Jugoslavijo in ž njim osrečili našega kmeta.

Listnica uredništva.

Sv. Jurij ob Šč. Rožički vrh: Pride prihodnjič. Pišite bolj razumljivo! — Bučečovci: Vi pišete: „Mladeniča iz Bučečovec, ki želita v domači vasi se spoznati z dekleti, želimo na prihodnost obilo sreče.“ Če Vi to razumete, Vam dam nagrado. Ali ni škoda poštno znamke za take neslanosti. Pošljite nam kako krajevno novico. Mislili ste nekega potegniti, pa ste se sami. — Gornja Radgona: Z isto pravico kakor pišejo vsi Srbi „šnajder, šuster, šloser“ itd. lahko izobesite tablo „frizer“ in vam nikdo nič ne more. Če bi pa kdo dvomil nad Vašo narodnostjo, svetujte mu, naj svojo vest izpraša. V kolikor je nam znano in ljudstvu (to je merodajno!) o Vaši narodnosti ne more nikdo dvomiti, pač pa zamoremo pred imena Vaših obrekovalcev mirno postaviti znamenje „?“ — Drug dopisnik: O isti stvari smo dobili članek. Zanimanje za krivično postopanje obč. komisije je dokaz, da se ljudstvo že zaveda, koga je volilo. — Križevci, Ljutomer, Murska Sobota, Sv. Jurij ob Ščavnici: Razvijte agitacijo za naš list, ki se ob Novem letu, če bo dovolj sodelavcev razširi. To velja za vodstva vseh društev in naše prijatelje označenega okoliša!

Obmejni Slovenci!

Zbirajte
za Obmejni tiskovni sklad!

Pristopajte k
Jugoslovanski Matici!

TISKARNA PANONIJA

F. JEREBIČ IN TOVARIŠI KOMANDITNA DRUŽBA
GORNJA RADGONA

P. n. župniškimi, občinskimi, državnimi in zasebnimi uradom, šolskim vodstvom, trgovcem, društvom vlijudno naznanjamo, da imamo v zalogi veliko množino vsakovrstnih pisarniških in šolskih potrebščin, knjig znanstvene, nabožne in leposlovne vsebine, devocijonalij itd. kakor tudi, da prevzememo v tisk in vezavo vse, v omenjene stroke spadajoča dela kakor: lepake, letake, kuverte s firmo, pisemski papir itd. Prodaja na drobno in na debelo. — Seznanji in cene naših zalog vsikdar na razpolago

KNJIGOVEZNICA - KNJIGARNA - TRGOVINA S PAPIRJEM
IN PISARNISKIMI POTREBSČINAMI

Popolna spalna oprava

postelje, omare, omarice, umivalnik, vložki, madrace — se zelo po ceni proda. Vprašati Karel Hojs, mizar, Gornja Radgona.

Izmenjam podreti jagnet, 1 m širine in 12 m dolžine z kakšnim drugim (borovim ali smrekovim). Pogleda se lahko pri Petanskem brodu, lastnik Tišina 48, pošta Rankovci, Prekmurje.

Prvi in edini slovenski zavarovalni zavod
Vzajemna zavarovalnica
v Ljubljani

Sprejema: 1. Vsa požarna zavarovanja
2. Živiljska zavarovanja
v vseh kombinacijah

Najugodnejši pogoji.

Govorite povsod slovenski!

POSOJILNICA V GORNJI RADGONI

r. z. z. n. z.

sprejema

hranilne vloge

ter jih obrestuje po

4%

Obresti pripisuje brez posebnega naročila koncem decembra h kapitalu;

daje

posojila

na vknjižbo, na poroštvo, menice tekoče račune, vrednostne papirje, raznovrstne trgovske kredite, akreditive;

sprejema od svojih strank kot vloge hranilne knjižice in plačuje za nje terjatve drugih denarnih zavodov;

dela prošnje za vknjižbo posojil

brezplačno;

plačuje rentni in invalidni davek sama ter ga ne odteguje vlagateljem;

posreduje pri izmenjavi tujih

valut (tujega denarja),

vnovčuje čeke ter izvršuje vsakovrstna nakazila;

daje vsa v denarno stroko spadajoča pojasnila in kreditne informacije brezplačno.

Uradne ure vsak delavnik od 8.—12. ure.

Uradni prostori v lastni hiši,
glavna cesta št. 14 ob kolodvoru.

Račun čekovnega urada v Ljubljani,
št. 10.593. — Telefon št. 3.